

Un any després del nou Estatut

- Era necessari augmentar la capacitat d'autogovern i millorar el finançament per afrontar els nous reptes

JOSÉ MONTILLA*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 9.08.07

Avui fa un any que el nou Estatut de Catalunya va entrar en vigor, tot i que no es va començar a desplegar fins al mes de desembre, amb l'inici de la nova legislatura. Ara doncs és un moment propici per reflexionar serenament sobre algunes de les raons i conseqüències d'una reclamació àmpliament compartida per la societat catalana. Una reclamació avui convertida en llei, fruit d'un pacte polític entre els representants legítims del poble català i els del conjunt del poble espanyol, del qual els catalans formem part.

Quan ens referim al que es pretenia --i es va aconseguir-- amb l'Estatut aprovat en referèndum el juny del 2006 i en vigor des de primers d'agost, diem que havia de suposar un reconeixement més explícit de la nostra personalitat nacional, unes majors competències per decidir i actuar en el nostre autogovern i un millor finançament per fer front als reptes que els catalans en el seu conjunt i Catalunya com a país tenim davant nostre.

Durant una bona part del procés de discussió i tramitació del nou Estatut, aquells que s'hi oposaven (dins i fora de l'àmbit polític) van engegar una campanya summament crítica contra la classe política, que es va acabar fent extensiva al conjunt de la societat catalana. Molt sovint es concentrava (i se segueix centrant) aquesta crítica en l'acusació que tot plegat responia exclusivament a una obsessió identitària i que, per tant, no solament constituïa suposadament un risc per a la unitat d'Espanya sinó que s'allunyava de manera evident de les necessitats reals del país i del conjunt de la ciutadania.

TAMBÉ AQUÍ s'han sentit veus que criticaven davant de la ciutadania el procediment i el resultat del procés de reforma ("Catalunya no s'ha agradat", han dit), deixant de banda la raó profunda que va moure el Parlament de Catalunya a impulsar la redacció del nou Estatut. Crec que és una crítica que, malgrat ser perfectament legítima, pretén posar l'èmfasi en el pessimisme i

defuig del balanç real: calia més autogovern i millor finançament per afrontar les mancances i els reptes que Catalunya té davant seu des de fa temps.

Tal com s'ha posat dramàticament en evidència en aquestes darreres setmanes i mesos, hi havia raons --i moltes-- que justificaven el que es reclamava des de Catalunya. Raons per defensar el que des de Catalunya es defensava. Molt especialment en matèria d'inversió en infraestructures i de finançament.

Molts dels adversaris de l'Estatut van posar el crit al cel perquè s'inclouia, com a disposició addicional del nou text estatutari, l'obligació que prenia l'Estat d'invertir a Catalunya, a través de la llei de pressupostos i durant set anys, un import equivalent a l'aportació que Catalunya realitza al conjunt del PIB espanyol.

Aquesta era una disposició excepcional que responia a una situació també excepcional i que suposava el reconeixement de la discriminació de què Catalunya havia estat objecte durant molts anys, en matèria d'inversions. Per altra banda, en incloure'l dins d'una llei orgànica que pertany al bloc constitucional, s'elevava al màxim rang el compromís polític d'invertir d'una manera raonable i sostinguda a Catalunya, per recuperar en el mínim de temps possible un ritme inversor que el nostre país necessita per fer front degudament a la seva realitat present i futura.

DES DE FA uns mesos han tingut lloc debats intensos en la societat catalana com a conseqüència de problemes que tenen a veure, molts d'ells, amb aquesta disposició de l'Estatut, però també amb les competències que aquest recull: la gestió del transport ferroviari de rodalies, la millora de les infraestructures, la gestió del litoral, l'atorgament de beques d'estudis, la inspecció de treball o la millora del nostre sistema escolar són només uns quants exemples de tot allò que el nou Estatut fa i farà possible. I era per tot això que valia la pena l'esforç realitzat i el compromís que es va prendre.

L'Estatut era necessari. Avui és més clar que mai. I serà una gran eina per governar Catalunya en els propers anys, si fem les coses bé. El conjunt de les

institucions del país i la societat catalana han d'estar convençuts que l'Estatut és una bona eina per aconseguir també millorar l'autogovern i per aconseguir també els recursos que ho facin possible. I per exigir l'acompliment del que preveu. Ningú no va dir que amb el nou Estatut seria tot més fàcil. Ni que els problemes es resoldrien d'un dia per l'altre. Però sense Estatut les coses no s'haurien resolt abans, ni haurien estat més fàcils, ni tan sols moltes d'elles haurien estat possibles.

Per això avui, un any després d'haver entrat en vigor, cal combatre el desencís. Hem d'estar convençuts que els fets --alguns d'ells manifestats en forma de problemes que malauradament afecten milers de ciutadans-- no fan altra cosa que avalar la necessitat i la pertinència del que es reclamava.

Els problemes que avui hem d'afrontar no els provoquen únicament episodis fortuïts fruit de l'atzar, sinó que són la conseqüència d'anys d'abandonament en la inversió i en el manteniment d'alguns serveis bàsics al nostre país.

I és cert que l'Estatut constitueix també una resposta estructural a aquests problemes, que permetrà reduir els desequilibris actuals, en competències, finançament i infraestructures, per evitar situacions anàlogues en el futur.

El Govern de la Generalitat i el Govern d'Espanya estem compromesos a fons amb el mandat estatutari: desplegar el text en allò que fa referència a les competències i programar --i executar-- inversions a Catalunya, també segons el que l'Estatut preveu.

EL BALANÇ d'aquest primer any d'Estatut és positiu, malgrat que a tots ens agradaria que fos millor. S'han posat en marxa les comissions bilaterals entre Estat i Generalitat per negociar els traspassos, alguns dels quals ja han estat acordats. El Parlament de Catalunya ha posat en marxa les iniciatives legislatives que l'Estatut fixava. La negociació del sistema de finançament centrarà molt aviat l'agenda política. I l'increment de les inversions es veurà recollit plenament en els Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2008.

Catalunya ha fet els deures en aquest primer any de nou Estatut.

No hauria de ser una qüestió d'optimisme o pessimisme, tot i que el que s'ha avançat en pocs mesos convida a l'optimisme. No es tracta tampoc d'una qüestió de més sensibilitat ni de més simpatia. És una qüestió de justícia. D'exigir l'acompliment de l'acord. I vull afirmar una vegada més que el que Catalunya reclama no ho fa en detriment de ningú. Avui cometria una ofensa al país qui seguís sostenint aquesta acusació que mai abans ha tingut fonament.

El que Catalunya demana i exigeix és just. Ho dèiem fa dos anys. Ho dèiem fa un any. I avui ho afirmem amb més contundència que mai.

La ciutadania de Catalunya ha de percebre que aquests compromisos es van traduïnt en realitats. Aquest serà el principal argument per defensar amb orgull la legitimitat de l'Estatut que va entrar en vigor ara fa un any. Aquesta és la principal exigència que, com a president, m'imposo davant els ciutadans de Catalunya.

* President de la Generalitat.